

Briuselis, 2019 12 17
COM(2019) 650 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

2020 m. metinė tvaraus augimo strategija

{SWD(2019) 444 final}

„Noriu, kad Europa siektų daugiau socialinio teisingumo ir gerovės. Tai vienas iš pamatinių mūsų Sąjungos pažadų.“
Ursula von der Leyen, 2019 m. liepos 16 d.

ĮVADAS

Ekonomikos augimas pats savaime nėra tikslas. Ekonomika turi tarnauti žmonėms ir planetai. Susirūpinimą keliantys klimato ir aplinkos klausimai, technologinė pažanga ir demografiniai pokyčiai iš esmės pakeis mūsų visuomenes. Europos Sąjunga ir jos valstybės narės turi reaguoti į šiuos struktūrinius pokyčius dabar, taikydamos naują augimo modelį, kuriuo bus paisoma mūsų gamtos išteklių ribotumo ir užtikrinamas darbo vietų kūrimas bei ilgalaikė gerovė ateityje.

Europos ekonomika finansų krizės valdymo metus jau sėkmingai paliko praeityje. Nors ji auga jau septintus metus iš eilės, išorinės ir geopolitinės perspektyvos tampa vis niuresnės, netikrumas didėja ir panašu, kad Europa pereina prie vangaus augimo ir mažos infliacijos laikotarpio.

Kad išliktume konkurencingi rytdienos pasaulyje ir pasiektume Europos tikslą neutralizuoti poveikį klimatui, dabar turime spręsti ilgesnio laikotarpio ekonomikos uždavinius. Naujosios Komisijos, siekiančios įgyvendinti plataus užmojo iniciatyvą „Europos žaliasis kursas“ ir teikiančios pirmenybę Europai, kuri tarnauja žmonėms ir yra prisitaikiusi prie skaitmeninio amžiaus, kadencijos pradžia – tinkamas metas pradėti taikyti šį naują tvarų augimo modelį.

Ši ekonominė darbotvarkė turėtų paversti Sąjungos ekonomiką tvaria ir padėti ES ir jos valstybėms narėms pasiekti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus, kuriuos jos įsipareigojo įgyvendinti. Ji turi paskatinti ir papildyti skaitmeninę ir su klimato kaita susijusią pertvarką ir pakeisti mūsų socialinės rinkos ekonomiką siekiant užtikrinti, kad Europos gerovės sistemos ir toliau būtų pažangiausios pasaulyje ir Europa būtų klestintis inovacijų ir konkurencingo verslumo centras.

Europos žaliasis kursas yra mūsų naujoji augimo strategija. Pagal ją mūsų veiksmų pagrindas yra tvarumas – visomis formomis – ir piliečių gerovė. Tam reikia susieti keturis aspektus: aplinkos, našumo, stabilumo ir teisingumo.

Šie keturi vienas kitą papildantys aspektai yra mūsų augimo strategijos pagrindas.

Pirma, reikėtų sutelkti pastangas, kad iki 2050 m. Europa taptų gamtai palankiu ir neutralaus poveikio klimatui žemynu, kartu užtikrinant, kad dėl to atsiradusiomis galimybėmis galėtų pasinaudoti visi.

Antra, kurdama naujas technologijas ir tvarius sprendimus Europa gali pirmauti būsimo ekonomikos augimo lenktynėse ir tapti lydere vis labiau skaitmeniniame pasaulyje, įskaitant tokias jos technologiniam suverenumui svarbias sritis kaip kibernetinis saugumas, dirbtinis intelektas ir 5G tinklai. Skaitmeninės technologijos yra esminis Europos žaliojo kurso veiksnys.

Trečia, Europa turi baigti kurti savo ekonominę ir pinigų sąjungą siekdama užtikrinti, kad stipraus neigiamo ekonominio sukrėtimo atveju visos ekonominės priemonės būtų parengtos ir prieinamos. Siekiant stiprinti Europos įtaką pasaulyje ir pasaulio rinkose ir padėti apsaugoti Europos įmones, vartotojus ir vyriausybes nuo nepalankių išorės pokyčių, būtina stiprinti tarptautinį euro vaidmenį. Gyvybinga ir atspari ekonominė ir pinigų sąjunga, turinti tokius tvirtus pamatus kaip bankų sąjunga ir kapitalo rinkų sąjunga, yra geriausia priemonė siekiant padidinti Europos finansinį stabilumą ir kartu sustiprinti tarptautinį euro vaidmenį.

Ketvirta, naujoji ekonominė darbotvarkė turi užtikrinti, kad perėjimas būtų teisingas ir įtraukus ir kad pirmenybė būtų teikiama žmonėms. Ypatingą dėmesį būtina skirti regionams, pramonės sektoriams ir darbuotojams, kurių laukia didžiausio masto permainos.

Svarbiausias elementas bus pramonės strategija, tvirtai pagrįsta bendrosios rinkos principais ir suteikianti galimybę mūsų įmonėms diegti inovacijas ir naujas technologijas, o kartu didinti žiediškumą ir kurti naujas rinkas. Tai reiškia, kad Europos ekonominę politiką reikia perorientuoti į ilgalaikę perspektyvą, kad visų Europos šalių jaunajai kartai galėtume užtikrinti tvarumą ir klestėjimą ateityje. Visose politikos srityse turime pereiti nuo inkrementinio prie sisteminio metodo, laikydamiesi požiūrio, kad veiksmų reikia imtis visais valdžios lygmenimis. Tai turės būti įtraukus procesas, parengtas kartu su Europos Parlamentu, valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais ir suinteresuotosiomis šalimis. ES politika ir veiksmai bus rengiami vadovaujantis darnaus vystymosi tikslais. Tam naudingas Europos semestras – gerai įtvirtinta ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo, kuriuo siekiama duoti Sąjungai ir jos valstybėms narėms gaires vykstant šioms visai ekonomikai svarbioms permainoms, sistema. Šioje metinėje tvaraus augimo strategijoje Komisija išdėsto ES ekonominės ir užimtumo politikos prioritetus. Laikantis šio požiūrio galima rasti sąsajų ir kompromisų tarp visų keturių augimo darbotvarkės aspektų ir pateikti sprendimų.

1. Europos ekonominė perspektyva

Europos ekonomika auga jau septynerius metus iš eilės. 2020 ir 2021 m. ekonomika turėtų toliau augti, net jeigu augimo perspektyvos ir suprastėjo. Darbo rinkos tebėra stiprios, o nedarbas toliau mažėja, nors ir lėčiau⁽¹⁾. Viešųjų finansų būklė toliau gerėja, mūsų bankų sistema tapo patikimesnė, o mūsų ekonominės ir pinigų sąjungos pamatai – tvirtesni. Tačiau investicijos ir potencialus augimas vis dar nesiekia prieš krizę buvusio lygio. Manoma, kad valdžios sektoriaus biudžeto balansai 2019–2021 m. šiek tiek pablogės dėl mažesnio augimo poveikio ir šiek tiek laisvesnės diskrecinės arba ekspansinės fiskalinės politikos kai kuriose valstybėse narėse.

Artimiausio laikotarpio ekonominę perspektyvą temdo kur kas nepalankesnė ekonominė ir geopolitinė aplinka ir didelis netikrumas. Pasaulinio augimo perspektyvos

---

¹ Komisijos ir Tarybos pasiūlyme dėl bendros užimtumo ataskaitos, priimtame kartu su metine tvaraus augimo strategija (COM(2019) 653), pateikiama išsami informacija apie darbo rinkos ir socialinės politikos pokyčius, be kita ko, naudojant socialinių rodiklių suvestinę.

trapios. Įtampa dėl prekybos gamybos sektoriuje ir geopolitinis netikrumas neigiamai veikia investicinius sprendimus. Šiuo metu pasaulyje vis labiau viena su kita varžosi Jungtinės Amerikos Valstijos ir Kinija, todėl sumažėjęs prekybos intensyvumas ir mažas našumo augimas gali turėti ilgalaikį poveikį Europos pozicijai. Visų pirma tai daro neigiamą poveikį gamybos sektoriui, kuriame taip pat vyksta struktūriniai pokyčiai. Todėl panašu, kad Europos ekonomika pereina prie vangesnio augimo ir mažos infliacijos laikotarpio. Dabar prognozuojama, kad 2019 m. euro zonos bendrasis vidaus produktas (BVP) išaugs 1,1 %, o 2020 ir 2021 m. – 1,2 %. 2019–2021 m. visos ES BVP turėtų didėti 1,4 % per metus.

Vidutinio laikotarpio ekonomikos perspektyvas temdo visuomenės senėjimas, vengus našumo augimas ir vis didėjantis aplinkos būklės blogėjimo poveikis. Numatoma, kad iki 2024 m. dėl visuomenės senėjimo 11 valstybių narių darbo jėga sumažės daugiau nei 3 %, palyginti su šiandiena². Iki 2060 m. ES darbo jėga sumažės 12 % procentų. Visa tai ir dešimtmečius trunkanti mažėjančio našumo augimo tendencija varžo ekonomikos augimo potencialą ir darys spaudimą viešiesiems finansams ateityje. Be to, numatoma, kad ekonominę veiklą vis labiau veiks aplinkos būklės blogėjimas, nes dažniau susidarys ekstremalios oro sąlygos, bus daromas poveikis žmonių sveikatai, o galimybių naudotis materialiniais ištekliais ir ekosisteminėmis paslaugomis, tikėtina, ne visada bus.

Padangei niukiantis, Europa turi sukurti naują augimo paradigmą, kurią įgyvendinus būtų galima veiksmingai išspręsti ilgalaikes visuomenę keičiančias problemas. Ši nauja paradigma taip pat bus svarbi įtvirtinant Europos politinę ir ekonominę lyderystę pasaulio mastu. Be to, ji padidins potencialų augimą ir taip padės užtikrinti, kad artimiausiu metu didėjant netikrumui Europa išliktų stipri.

2. Nauja paradigma tarpusavyje susijusioms pagrindinėms problemoms spręsti

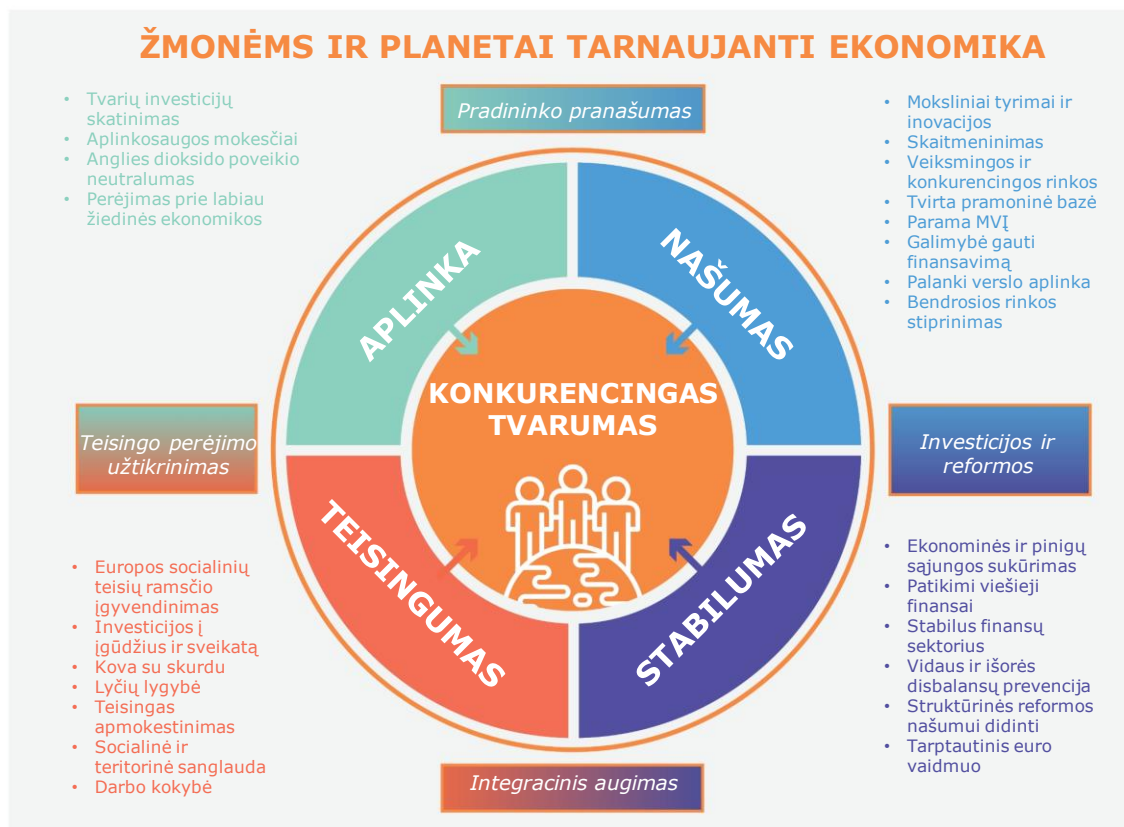
Konkurencingas tvarumas visuomet atliko esminį vaidmenį Europos socialinės rinkos ekonomikoje ir turėtų likti pagrindinis jos principas ateityje. Perėjusi prie tvaraus ekonomikos modelio, pagrįsto skaitmeninėmis ir švariomis technologijomis, Europa gali tapti pertvarkos proceso lydere. Lyderystė aplinkos apsaugos srityje ir tvirta, novatoriška pramoninė bazė turi būti matomos kaip dvi to paties medalio pusės, suteikiančios ES konkurencinį pradininko pranašumą. Stabili ekonomika, suteikianti galimybę orientuoti politiką į ilgalaikę perspektyvą, ir teisingas perėjimas tiems, kuriuos pertvarka veikia labiausiai, yra būtina sėkmės sąlyga ir turėtų papildyti mūsų sistemą.

Artimiausiais metais aplinkos tvarumas, našumo augimas, teisingumas ir makroekonominis stabilumas bus keturi pagrindiniai mūsų ekonominės politikos aspektai. Šiais aspektais, kurie yra glaudžiai tarpusavyje susiję ir vieni kitus sustiprina, reikėtų vadovautis vykdant struktūrines reformas, investuojant ir formuojant atsakingą fiskalinę politiką visose valstybėse narėse.

Šie keturi pagrindiniai aspektai bus labai svarbūs įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus (DVT). Įtraukus DVT į Europos semestrą, ypatingą dėmesį skiriant ekonominiams ir

² 2018 m. ataskaita dėl senėjimo, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip079_en.pdf

užimtumo aspektams, atsiranda unikali galimybė ekonominėje politikoje daugiausiai dėmesio skirti žmonėms, jų sveikatai ir planetai. Dėmesio sutelkimas į DVT rengiant Sąjungos politiką ir veiksmus taip pat yra aiški žinia šiandienos geopolitiniame kontekste apie Europos įsipareigojimą siekti tvarumo.

Kad lydetų sėkmė, trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais reikia užtikrinti naudos ir išlaidų pusiausvyrą. Nauda reiktų dalytis, o išlaidų neturėtų padengti labiausiai pažeidžiami asmenys. Tiek pati klimato kaita, tiek gretutinė politika, reikalinga jos keliamoms problemoms spręsti, turi reikšmingų pasiskirstymo pasekmių, ypač trumpuoju laikotarpiu. Formuodami politiką ir rengdami rekomendacijas dėl struktūrinių reformų, turime užtikrinti, kad būtų suteikta parama šių socialinių pokyčių labiausiai paveiktiems žmonėms. Kita vertus, pereinant prie žaliosios ekonomikos taip pat bus sukurta naujų darbo vietų ir didesnė gerovė, pavyzdžiui, sveikesnė darbo ir gyvenimo aplinka. Kitose politikos srityse taip pat esama trumpalaikių kompromisų. Pavyzdžiui, kai siekiama įtrauktesnio augimo, į darbo rinką integravus daugiau žemos kvalifikacijos darbuotojų trumpuoju laikotarpiu gali sumažėti vidutinis našumas. Tačiau tai nemenkina darbo rinkos integracijos teikiamos ilgalaikės naudos: ilgainiui tai padeda kurti geriau subalansuotą ir klestinčią visuomenę. Siekiant kuo labiau padidinti įvairių nustatytų politikos tikslų sinergiją, reikės didelių viešųjų ir privačiųjų investicijų, pavyzdžiui, į švietimą, perkvalifikavimą ir inovacijas.

3. Aplinkos tvarumas

Spręsti klimato ir aplinkos problemas yra pamatinis šios kartos uždavinys. Ir taip bus dar ilgai. Siekiant pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, reikia iš esmės pertvarkyti ekonomiką per vienos kartos gyvenimą. Šie pokyčiai yra susiję ne tik su energetikos, statybos ir transporto sektoriais, bet ir su pramonės, žemės ūkio bei paslaugų sektoriais. Tuo pat metu jie suteikia unikalią galimybę modernizuoti senstančias ES ekonomikos kapitalo atsargas ir tvariai vėl padidinti konkurencingumą, daugiausiai dėmesio perėjimo procese skiriant žmonėms.

Skyrus daugiau dėmesio klimato ir aplinkos politikai sustiprinamas Europos semestro, kaip visa apimančios ekonominės ir užimtumo politikos priemonės, vaidmuo. Augimo galimybės, atsirandančios dėl didesnio dėmesio aplinkos tvarumui, yra esminė Europos ekonominės darbotvarkės dalis. Per semestrą valstybėms narėms galima pateikti konkrečių rekomendacijų dėl to, kuriose srityse labiausiai reikia struktūrinių reformų ir investicijų siekiant įgyvendinti tvaresnį ir konkurencingesnį ekonomikos modelį. Semestras taip pat gali padėti valstybėms narėms nustatyti pagrindinius kompromisus ir imtis reikiamų veiksmų, pavyzdžiui, socialinį didėjančių energijos kainų poveikį mažinti tinkama socialine ir fiskaline politika. Europa turi ryžtingai imtis veiksmų tokiose srityse kaip žiedinė ekonomika, atsinaujinančioji energija, efektyviai energiją vartojantys pastatai ir mažataršis transportas. Europos pramonė energijos vartojimo požiūriu jau dabar yra viena iš efektyviausių pasaulyje. Europa turi tuo pasinaudoti ir suteikti papildomų paskatų įmonėms ir investuotojams, kad valstybės narės galėtų pasiekti plataus užmojo klimato tikslus. Vykdamas reformas reikia numatyti paramą žmonėms, sektoriams ir regionams, kuriuos pertvarka paveiks labiausiai. Strategiją padės įgyvendinti toliau didinamas dėmesys žaliosioms ir skaitmeninėms investicijoms sanglaudos politikoje.

Europa turi investuoti rekordines sumas į pažangiausius mokslinius tyrimus ir inovacijas, naudodamasi visomis kito ES biudžeto lankstumo galimybėmis ir sutelkdama dėmesį į tas sritis, kurių potencialas didžiausias. Investicijas reikėtų nukreipti į švarų turtą, kuris padėtų našiausiai švelninti klimato kaitą, ir į ardomųjų inovacijų pastangas tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis. Nustatytiems 2030 m. klimato ir energetikos tikslams pasiekti 2021–2030 m. kasmet reikės 260 mlrd. EUR papildomų investicijų į energijos sistemą. Didžiausio investicijų postūmio reikės energijos vartojimo efektyvumui didinti gyvenamųjų namų ir paslaugų sektoriuose. Be to, reikės daug investuoti į elektros energijos gamybos ir tinklų infrastruktūrą. Kad automobilių pramonė pasiektų naujiems automobiliams keliamus išmetamųjų teršalų tikslus, per kitus dvejus metus bus labai svarbu sparčiai diegti alternatyviųjų degalų infrastruktūrą.

Atsižvelgiant į tai, reikia mokesčių ir (arba) subsidijų sistemų pakeitimų, siekiant užtikrinti, kad paskatos būtų palankios klimatui ir aplinkai, ir pritraukti investicijoms būtina finansavimą. Tačiau vien viešojo finansavimo neužteks. Turime išnaudoti privačias investicijas, žaliajam ir tvariam finansavimui skirdami daugiausia dėmesio Europos investicijų grandinėje ir finansų sistemoje.

Paskatinti privačias ir viešias žaliasias investicijas Europos Sąjunga gali įgyvendindama Tvarios Europos investicijų planą. Šiame plane bus derinamas tikslinis finansavimas tvarioms investicijoms remti ir pasiūlymai dėl patobulintos reguliavimo sistemos, siekiant pritraukti tvarių investicijų į kiekvieną ES kampelį. Tai bus pasiekta

klimato veiksams skiriant kaip niekad didelę ES išlaidų dalį, pritraukiant privatų finansavimą (suteikiant garantijas), sukuriant galimybių atveriančią sistemą ir padedant projektų vykdytojams parengti finansiškai naudingus žaliuosius projektus. Šioje srityje daug prisidės programa „InvestEU“. Be to, Europos investicijų banko (EIB) grupė taps Europos klimato banku: jo klimato srities tikslas dvigubai padidintas iki 50 %. Pagal būsimą Teisingos pertvarkos mechanizmą Komisija taip pat dirbs su EIB grupe siekdama pritraukti daug investicijų į regionus, kuriems reikės ypatingos pagalbos vykstant su aplinka ir klimatu susijusiai pertvarkai per kitos daugiamečių finansinės programos (DFP) laikotarpį.

Papildomas klimato veiksnių ir ekonomikos modernizavimo finansavimo šaltinis yra didėjančios pajamos iš ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ATLPS). 2018 m. pajamos iš ATLPS aukcionų siekė maždaug 14 mlrd. EUR. Numatoma, kad 2019 m. pajamos iš ATLPS aukcionų turėtų būti dar didesnės, artimiausiais metais metinės pajamos taip pat išliks didelės. Šiomis lėšomis reikėtų pasinaudoti siekiant 2030 m. klimato ir energetikos tikslų ir jas investuoti į perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos.

4. Našumo augimas

Senėjant visuomenei ir vis didėjant dėl ribotų išteklių kylantiems suvaržymams, būsimas pajamų ir užimtumo augimas Europoje labai priklausys nuo didesnio našumo ir inovacijų. ES našumo augimas ir toliau gerokai atsilieka nuo kitų pasaulinio masto veikėjų. XX a. 9-ajame dešimtmetyje valstybių narių ir JAV konvergencijos procesas sustojo. Tai atspindi ir pasaulinę Europos įmonių padėtį. Iš 100 didžiausių biržinių bendrovių šiandien tik 23 yra iš Europos. Prieš dešimt metų jų buvo 40. Tuo pat metu padidėjo skirtumai ES viduje: 10 % pirmaujančių regionų našumas daugiau nei šešis kartus didesnis nei 10 % atsiliekančių regionų. Valstybėse narėse diskutuojant dėl našumo didinimo būdų galėtų būti naudinga įsteigti nacionalines produktyvumo tarybas, nes jos teiktų aukštos kokybės nepriklausomą analizę ir didintų nacionalinę atsakomybę už struktūrines reformas.

Kad padidėtų našumas, reikia sisteminės ir į ateitį orientuotos mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijos. Daugumoje valstybių narių padidėjo našumo atotrūkis tarp geriausių rezultatų pasiekusių ir atsiliekančių įmonių. Įgyvendinus struktūrines reformas, kuriomis siekiama skatinti inovacijų sklaidą ir suteikti daugiau galimybių gauti finansavimą, gerokai daugiau įvairių įmonių galėtų pasinaudoti inovacijomis, ir tai paskatintų našumo augimą. Reikėtų remti viešąsias ir privačiąsias investicijas į novatoriškas technologijas, įskaitant pažangiąsias skaitmenines technologijas, siekiant paskatinti naujų prekių, paslaugų ir verslo modelių kūrimą. Reikia daugiau jaunų ir sumanių novatorių, kuriančių proveržio technologijas, tokių, kokios šios kartos technologijų gigantai buvo tik prieš dešimtmetį.

Našesnei žaliajai ekonomikai itin svarbios skaitmeninės technologijos, kaip antai dirbtinis intelektas ar daiktų internetas, ir prieiga prie duomenų. Dėl jų mes kitaip bendraujame, gyvename ir dirbame. Dėl skaitmeninės transformacijos keičiantis dinamiškai reikia užsibrėžti platesnio užmojo ES ir nacionalinio lygmens tikslus, susijusius su didesnėmis investicijomis, inovacijoms palankiu reglamentavimu, veiksmingomis reformomis ir į žmogų orientuotu požiūriu, pagrįstu Europos vertybėmis. Kad Europa galėtų pati gaminti technologijas, kurios būtinos, kad ji pirmautų pasaulinės konkurencijos sąlygomis, Europai

reikia stiprios pramoninės bazės, grindžiamos bendra strategija ir pagrindiniuose sektoriuose sutelktais ištekliais. Kad išliktų technologiškai nepriklausoma, Europa taip pat turi investuoti į tokias novatoriškas technologijas kaip blokų grandinės, itin naši ir kvantinė kompiuterija, algoritmai ir priemonės, leidžiančios dalytis ir naudotis duomenimis. Duomenys ir dirbtinis intelektas yra pagrindinės inovacijų varomosios jėgos, kurios gali padėti mums spręsti visuomenės uždavinius – nuo sveikatos iki ūkininkavimo ir maisto gamybos, nuo saugumo iki gamybos.

Augančios pasaulinės įtampos laikais ES bendroji rinka suteikia valstybėms narėms daug įvairių galimybių plėsti prekybą, kurti darbo vietas ir skatinti augimą. Bendroji rinka yra vienas iš svarbiausių ES ekonomikos atsparumo šaltinių. Europos konkurentai yra žemyno dydžio ekonomikos, taigi ES reikia tikros žemyno dydžio bendrosios rinkos. Nauda akivaizdi: bendrojoje rinkoje sparčiau plinta technologinė pažanga. Tinkamai veikiančios produktų ir paslaugų rinkos yra pagrindinis našumo augimo veiksnys, nes jos sudaro sąlygas veiksmingiau paskirstyti išteklius. Tačiau rinkų integracijos pažanga nevienoda ir mums reikia naujo impulso, visų pirma bendrajai skaitmeninei rinkai, Europos tinklams ir kapitalo rinkų sąjungai.

Įgyvendinant ES darnaus vystymosi darbotvarkę svarbų vaidmenį atlieka standartizavimas – esminis bendrosios rinkos elementas. Standartai atlieka esminį vaidmenį nukreipiant verslą siekti darnaus vystymosi tikslų, nes jie susieja teises nuostatas ir realią techninę praktiką. Standartai taip pat padeda didinti konkurencingumą, nes sumažėja gamybos sąnaudos ir padidėja rinka. Dėl šių priežasčių standartizacija gali padėti kurti naujausia technologine pažanga pagrįstus novatoriškus produktus ir gamybos procesus, kurie prisidėtų prie energijos vartojimo efektyvumo, efektyvesnio perdirbimo ir tvarios gamybos. Akivaizdžiausi standartų vaidmens skatinant įgyvendinti darnaus vystymosi darbotvarkę pavyzdžiai yra ekologinis projektavimas ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo politikos sistema³. Galiausiai, standartai taip pat prisideda prie sąžiningos pasaulinės konkurencijos.

1 langelis. Bendrosios rinkos indėlis ir bendrosios rinkos veikimo rezultatų ataskaita⁴

Bendroji rinka yra labai svarbus Sąjungos turtas. Beprecedenčio 25 metus trukusio integracijos proceso rezultatas – glaudesni ekonominiai ir socialiniai asmenų ir įmonių ryšiai visose valstybėse narėse. Asmenims ir įmonėms bendroji rinka gali suteikti dar daugiau naudos.

Bendrają rinką būtina baigti kurti ir įgyvendinti tose srityse, kuriose įdėtos pastangos iki šiol neatitinka lūkesčių, taip pat ją reikia nuolat atnaujinti, kad būtų galima atsiliepti į naujus iššūkius. Tas pats pasakytina ir apie neseniai priimtus teisės aktus, turinčius įtakos **skaitmeninei** ekonomikos daliai. Finansų krizė pabrėžė stabilumo ir integracijos svarbą **kapitalo ir finansų rinkose**, kurių fragmentacija ir toliau trukdo įmonėms augti ir investuoti. Vienu iš svarbiausių Sąjungos integracijos elementų tapo **energija**, tačiau energijos rinkų

³ Nuo 2009 m. ekologinis projektavimas padėjo sutaupyti daug energijos ir kartu išvengti CO₂ išmetimo, taip pat vis daugiau sutaupyti reikšmingai didėjant efektyvumui.

⁴ Bendrosios rinkos veikimo rezultatų ataskaita, SWD(2019) 443.

fragmentacija nacionaliniu mastu tebėra didelė. Siekiant užtikrinti, kad bendrosios rinkos veikimas pateisintų visuomenės lūkesčius, itin svarbu pasiekti aplinkos, klimato ir infrastruktūros tikslus. Bendroji rinka iš esmės pertvarkoma, kad ES įmonės ir asmenys galėtų kuo daugiau pasinaudoti naujų technologijų, pavyzdžiui, skaitmeninimo, teikiamomis galimybėmis.

Bendroji rinka labai svarbi Europos semestru, o Europos semestras labai svarbus bendrajai rinkai. Dauguma struktūrinių kliūčių, trukdančių visapusiškai pasinaudoti bendrosios rinkos teikiama nauda, faktiškai kyla dėl teisės aktų ar administracinės praktikos nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu, dėl kurių prastėja verslo aplinka, o įmonės atgrasomos nuo tarpvalstybinės veiklos. Administracinio pajėgumo ar kvalifikuotų darbuotojų trūkumas kai kuriose valstybėse narėse neigiamai veikia viešųjų pirkimų rinkų rezultatus.

Šios išvados atspindi **bendrosios rinkos veikimo rezultatų ataskaitoje**; ši ataskaita, skelbiama kartu su šia metine tvaraus augimo strategija, yra 2020 m. Europos semestro ciklo naujiena.

Ataskaitos tikslas – **įvertinti realiosios ekonomikos veikimą bendrojoje rinkoje**. Anksčiau daugiausia stengtasi stebėti bendrosios rinkos teisingas sąlygas siekiant užtikrinti, kad jos būtų tinkamai sudaromos, o dabar ataskaitoje daugiausiai dėmesio skiriama **bendrosios rinkos rezultatams ir laimėjimams**.

Ataskaitoje pirmiausia aptariamos **kliūtys, trukdančios piliečiams ir įmonėms gauti bendrosios rinkos teikiamą naudą**. Antra, joje vertinami **bendrosios rinkos laimėjimai**: daugiau pasirinkimo galimybių vartotojams ir įmonėms, mažesnės kainos ir aukšti vartotojų saugos bei aplinkos apsaugos standartai. Galiausiai, joje nagrinėjama įvairių rūšių veikla, svarbi geram bendrosios rinkos veikimui, **įskaitant jos aplinkosauginį veiksmingumą ir skaitmeninimą**. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, bendrosios rinkos veikimo rezultatų ataskaitoje siekiama pabrėžti valstybės narės lygmens struktūrinių reformų svarbą geram bendrosios rinkos veikimui.

Didesnis dėmesys bendrosios rinkos klausimams taip pat paskatins integraciją. Struktūrinės reformos glaudžiai integruotoje rinkoje bus naudingos ne tik šalies, kurioje tokios reformos vykdomos, vartotojams, bet ir kitų valstybių narių vartotojams.

Europos finansų sektorius turi labiau remti inovacijas ir investicijas į ekonomiką. Europa turi toliau plėsti savo finansų rinkas, kad visos perspektyvios bendrovės, įskaitant novatoriškas ateities įmones, galėtų gauti finansavimą ir investuoti į darbo vietų kūrimą ir augimą. Tolesnės priemonės, kurių tikslas – baigti kurti kapitalo rinkų sąjungą, užtikrins, kad įmonės galėtų gauti finansavimą, kurio joms reikia norint augti, diegti inovacijas ir plėsti veiklą. Reikia, kad įmonės, visų pirma MVĮ, visapusiškai pasinaudotų galimybėmis, kurias teikia integracija į tarpvalstybines vertės grandines ir glaudį pramonės ir paslaugų sąsaja, būdinga skaitmeniniam amžiui. Siekti šio tikslo padės ir ES biudžetas, nes paskatins privačias investicijas į šiuos sektorius.

Didesnio našumo ir inovacijų nepavyks užtikrinti be didelių investicijų į švietimą ir įgūdžių ugdymą. Labai svarbu remti suaugusius darbuotojus, visų pirma 60 milijonų žemos kvalifikacijos suaugusiųjų, kad jie įgytų daugiau aukštesnio lygmens įgūdžių. Taip pat reikia

imtis pirminio švietimo ir mokymo reformų, kad prastai besimokančiųjų dalis (dabar daugiau nei 20 % mokinių skaitymo, matematikos ir tikslųjų mokslų rezultatai prasti) nustotų didėti. Būtina mažinti skaitmeninių įgūdžių trūkumą. Išsamios įgūdžių ugdymo strategijos turėtų būti orientuotos į individualius kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo poreikius, bendrą asmenų, įmonių ir vyriausybės atsakomybę, atsižvelgiant į labiausiai pažeidžiamų asmenų poreikius.

Augimą ir našumą reikia skatinti konkurencingomis ir veiksmingomis rinkomis ir struktūrinėmis reformomis, kuriomis šalinamos verslo aplinkos kliūtys. Svarbūs valstybės narės verslo aplinkos veiksniai yra geras valdymas, veiksmingos institucijos, nepriklausomos ir efektyvios teisingumo sistemos, kokybiškos viešojo administravimo institucijos, patikimos kovos su korupcija sistemos, veiksmingi viešieji pirkimai ir efektyvios nemokumo ir mokesčių sistemos. Visi šie aspektai, įskaitant su teisine valstybe susijusius aspektus, gali turėti įtakos investiciniams sprendimams ir dėl to yra svarbūs siekiant tikslo didinti našumą ir konkurencingumą. Tai dar aktualiau globalioje ir skaitmeninėje labai judaus kapitalo aplinkoje. Per kitus esamus valdymo procesus gautomis įžvalgomis apie valstybių narių institucinius ir administracinius veiklos rezultatus bus pasinaudota per Europos semestrą ir atliekant makroekonominį vertinimą.

5. Teisingumas

Kad pagerintų savo ekonominės ir socialinės veiklos rezultatus, ES turi visiškai įgyvendinti Europos socialinių teisių ramsčio principus. Nors ekonomikos atsigavimas visoje Europoje padėjo pagerinti užimtumo ir socialinius rezultatus, reikia imtis veiksmų siekiant užtikrinti galimybes naudotis socialinėmis teisėmis ir mažinti augančios socialinės atskirties keliamą riziką.

Kiekvienas darbuotojas Europoje nusipelno teisingų darbo sąlygų. Dirbančiųjų skurdas daugelyje ES šalių vis dar viršija prieš krizę buvusį lygį: beveik 1 iš 10 darbuotojų Europoje gresia skurdas. Nesavanoriško darbo ne visą darbo dieną lygis keliuose valstybėse narėse vis dar aukštas, nors ir mažėja, o plintantis netipinių formų darbas didina darbo rinkos segmentaciją. Šiuo atžvilgiu svarbūs politikos tikslai yra užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas gautų sąžiningą darbo užmokestį, skatinti perėjimą prie neterminuotų darbo visą darbo dieną sutarčių, taip pat investuoti į žmones ir jų įgūdžius. Šalyse, kuriose socialinis dialogas silpnas, reikėtų skatinti aktyvesnį socialinių partnerių dalyvavimą ir labiau remti jų pajėgumų didinimą. Kad parama darbuotojams būtų toliau teikiama ir stipraus ekonominio sukrėtimo atveju, nacionalinius veiksmus galėtų papildyti Europos nedarbo draudimo išmokų perdraudimo sistema. Be to, ES turėtų dėti daugiau pastangų kovojant su visų formų neteisėtu užimtumu, kuris prisideda prie socialinio dempingo ir darbuotojų išnaudojimo.

Moterų padėtis darbo rinkoje tebėra nepalanki. Nepaisant apskritai geresnių moterų mokymosi rezultatų, moterų ir vyrų užimtumo lygio ir darbo užmokesčio skirtumai per pastaruosius kelerius metus iš esmės nesikeitė. Pašalinus šiuos skirtumus būtų padarytas teigiamas poveikis ekonomikai ir visuomenei. Siekiant padidinti moterų užimtumo lygį ir padėti kovoti su vaikų skurdu, labai svarbu vykdyti veiksmingą profesinio ir šeimos gyvenimo pusiausvyros politiką, užtikrinti galimybę naudotis kokybiškais vaiko priežiūros paslaugomis ir šalinti mokesčių ir išmokų sistemos paskatas nedirbti.

Norint padidinti teisingumą, būtina investuoti į įgūdžius, adekvačias ir tvarias socialinės apsaugos sistemas ir kovoti su atskirtimi. Siekiant ateityje į visuomenę įtraukti visus žmones, labai svarbu didinti švietimo ir mokymo sistemų įtraukumą ir gerinti kokybę. Reikėtų mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių ir gerinti profesinio rengimo ir mokymo kokybę bei didinti patrauklumą. Tačiau investicijos į įgūdžius dar toli gražu nepakankamos. Socialinės apsaugos sistemas būtina pritaikyti taip, kad būtų apsaugoti visi, kuriems to reikia, nepriklausomai nuo jų užimtumo statuso. Europa turi veiksmingiau mažinti grupių, kurioms gresia atskirtis, be kita ko, neįgaliųjų, romų ir migrantų, nelygybę, siekdama užtikrinti, kad jie galėtų visapusiškai išnaudoti savo potencialą prisidėti prie ekonomikos, socialinės apsaugos sistemų ir visuomenės. Senėjant visuomenei vis svarbiau investuoti į sveikatos ir ilgalaikę priežiūrą, kartu užtikrinant socialinės apsaugos sistemos tvarumą, kad būtų užtikrintas kartu tarpusavio teisingumas.

Tiek tarpvalstybiniu mastu, tiek atskirose valstybėse narėse padidėjo sanglaudos politikos iššūkiai. Po ekonomikos ir finansų krizės valstybėse narėse padidėjo pajamų ir galimybių naudotis pagrindinėmis paslaugomis nelygybė. Problemų Europoje ir toliau kelia regioniniai skirtumai, nes jie turi neigiamą poveikį augimui. Nors skurdžiausių regionų padėtis nuo 2010 m. pagerėjo, jų ekonominis atsilikimas nuo turtingesnių regionų išaugo, taip pat ir dėl mažėjančių investicijų. Tam tikrais atvejais dėl technologinių pokyčių ir energetikos pertvarkos šis atsilikimas gali dar augti, jeigu nebus imtasi tinkamų priemonių regionų konkurencingumui didinti.

ES ir toliau turi būti sanglaudos variklis. Siekiant mažinti regioninius ir socialinius skirtumus, reikia suteikti galimybių tiems, kurie tiesioginės naudos iš rinkų atvėrimo ir technologinių pokyčių negauna. Be kita ko, per geresnį švietimą ir mokymą būtina tobulinti įgūdžius ir užtikrinti tinkamą regioninę konvergenciją tokiose srityse kaip sveikatos priežiūros ir kokybiško švietimo prieinamumas. Valstybės narės turi toliau vykdyti reformas, kuriomis siekiama to tikslo, pasinaudodamos visomis ES biudžete numatytomis priemonėmis. Tiek sanglaudai, tiek našumui labai svarbus susisiekimasis tarp regionų ir judumo galimybių prieinamumas, o tam reikia tinkamų investicijų.

Ne visos valstybės narės, regionai ir miestai klimato ir aplinkos politiką pradeda rengti ir įgyvendinti iš to paties išeities taško. Todėl klimato politika ir toliau turėtų būti rengiama siekiant sanglaudos, kad būtų išvengta neigiamo poveikio konvergencijai. Perėjimas prie tvaraus ekonomikos modelio vidutinės trukmės laikotarpiu visoje ES gali paskatinti augimą ir užimtumą, tačiau reikia politikos priemonių, kad trumpuoju laikotarpiu būtų sumažintas neigiamas poveikis konkreitiems sektoriams ir regionams. Kai kurie sektoriai turės persitvarkyti, o daugelis kitų turės imtis veiksmų, kad išsaugotų konkurencingumą. Tikėtina, kad šių pokyčių poveikis visoje Europoje bus jaučiamas nevienodai. Naudojant naują Teisingos pertvarkos mechanizmą bus teikiama parama labiausiai paveiktiems žmonėms bei regionams ir užtikrinama, kad niekas neliktų nuošalyje. Ypatingas dėmesys bus skiriamas regionų, kuriems laipsniškas iškastinio kuro atsisakymas turės didžiausią poveikį, pertvarkymui.

Dėl mokesčių slėpimo ir vengimo ir lenktynių, kas nustatys mažesnius mokesčius, mažėja šalių galimybės nustatyti mokesčių politiką, kuri atitiktų jų ekonomikos ir žmonių poreikius. Kad būtų sustiprintos paskatos dalyvauti darbo rinkoje, padidintas teisingumas ir skaidrumas ir užtikrintas gerovės sistemų finansinis tvarumas bei adekvatumas

kintančiame darbo pasaulyje, reikėtų optimizuoti nacionalines mokesčių ir išmokų sistemas. Pasinaudojant mokesčių sistemomis taip pat reikėtų užtikrinti pakankamas pajamas viešosioms investicijoms, švietimui, sveikatos priežiūrai ir gerovei, garantuoti teisingą naštos pasidalijimą ir išvengti įmonių konkurencijos iškraipymo. Šiuo atžvilgiu labai svarbu kovoti su agresyvaus mokesčių planavimo praktika ir užtikrinti teisingą globalių įmonių apmokestinimą. ES pelno mokesčio sistemas reikia skubiai reformuoti. Jos neatitinka šiuolaikinės pasaulio ekonomikos realijų ir neapima naujų verslo modelių skaitmeniniame pasaulyje. Kur gaunamas pelnas, mokesčius ir rinkliavas taip pat reikia naudoti mūsų socialinės apsaugos sistemoms, švietimo bei sveikatos sistemoms ir infrastruktūrai.

6. Makroekonominis stabilumas

Europos Sąjunga turi mažinti likusį pažeidžiamumą nacionaliniu ir ES lygmeniu, kad dar padidintų savo ekonomikos stabilumą. Tai būtina sąlyga siekiant užtikrinti atsparumą būsimiems sukrėtimams ir palengvinti pertvarką. Tam reikia atsakingos nacionalinio lygmens ekonominės, fiskalinės ir finansų politikos trumpuoju laikotarpiu ir tinkamo politikos planavimo ilgesnėje perspektyvoje. Taip pat būtina imtis ES lygmens veiksmų ir užbaigti pagrindines reformas, skirtas euro zonai stiprinti.

Siekiant paremti tinkamą ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, visiškai laikantis Stabilumo ir augimo pakto reikia koordinuoti nacionalinę fiskalinę politiką. Norint užtikrinti, kad fiskalinė politika galėtų atlikti visas savo funkcijas, ji turi būti atsakinga ir reaktyvi, kad ją vykdant viešieji finansai būtų patikimi ir tvarūs. 2020 ir 2021 m. euro zonos fiskalinė kryptis turėtų būti iš esmės neutrali arba šiek tiek ekspansinė. Tačiau nacionalinė fiskalinė politika vis dar nepakankamai diferencijuota, atsižvelgiant į valstybių narių turimas fiskalinio manevravimo galimybes. Apdairi fiskalinė politika valstybėse narėse, kuriose valstybės skolos lygis yra aukštas, padėtų palaipsniui mažinti valstybės skolą ir pažeidžiamumą sukrėtimų atveju ir sudarytų sąlygas, kad automatinės stabilizavimo priemonės visapusiškai veiktų per ekonomikos nuosmukį. Kita vertus, toliau skatinant investicijas ir kitas produktyvias išlaidas valstybėse narėse, kurių biudžeto padėtis palanki, būtų remiamas augimas trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu, kartu padedant iš naujo subalansuoti euro zonos ekonomiką. Prastėjančios perspektyvos atveju siekiant užtikrinti veiksmingą atsaką reikėtų siekti palankios fiskalinės krypties bendru lygmeniu, kartu vykdant politiką visapusiškai laikantis Stabilumo ir augimo pakto, atsižvelgiant į konkrečios šalies aplinkybes ir kiek įmanoma vengiant procikliškumo.

Kad būtų užtikrintas stabilumas, reikia šalinti galimus vidaus ir išorės disbalansų šaltinius ir kartu apsaugoti investicijas į tvarumą ir našumą ateityje. Naudojant tinkamas stebėjimo priemones ir vykdant struktūrines reformas reikia kontroliuoti tiek vidaus, tiek išorės disbalansus. Mažų palūkanų normų sąlygomis valstybės narės, kurioms reikia mažinti įsiskolinimą, turėtų sparčiai mažinti skolą nekenkdamas investicijoms. Šiuo metu aukštas skolos lygis tam tikrose valstybėse narėse yra pažeidžiamumo šaltinis ir tam tikras apribojimas vyriausybėms tuo atveju, kai reikia vykdyti makroekonominio stabilizavimo politiką. Skolą mažinti reikės ir tam, kad valstybės narės turėtų fiskalinio manevravimo galimybių spręsti būsimus uždavinius ir atlaisvinti lėšų investicijoms. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į suvaržytus bankų balansus ir privačiojo sektoriaus įsiskolinimą. Kad

pažeidžiamumas sumažėtų, svarbu toliau koreguoti didelį išorės atsargų disbalansą ir mažinti įmonių bei namų ūkių skolą.

Siekiant paskatinti potencialų augimą ir paremti ekonomikos pertvarką, susijusią su klimato ir skaitmeniniais iššūkiais, svarbu gerinti viešųjų finansų kokybę. Pastangų reikėtų įdėti tiek pajamų, tiek išlaidų srityje: būtina vykdyti reguliarias išlaidų peržiūras, teikti pirmenybę išlaidoms, kuriomis skatinamas ilgalaikis augimas, ir pasinaudoti žaliojo biudžeto priemonėmis. Kalbant apie išlaidas, reikėtų reguliariai vykdyti išlaidų peržiūras ir teikti pirmenybę išlaidoms, kuriomis skatinamas ilgalaikis augimas, visų pirma švietimo, užimtumo ir investicijų išlaidoms. Kalbant apie pajamas, mokesčiais turėtų būti remiamas perėjimas prie žaliosios ekonomikos, jie turėtų būti teisingesni ir labiau orientuoti į šaltinius, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui.

Siekiant toliau stiprinti finansų sektorių, būtina baigti kurti bankų sąjungą ir kapitalo rinkų sąjungą. Tai reikėtų padaryti, be kita ko, šiais būdais: sukurti Europos indėlių garantijų sistemą, sumažinti neveiksnių paskolų skaičių, spręsti bankų ir vyriausybių ryšių problemą, tobulinti bankų nemokumo teisės aktus ir priimti tolesnio finansinės integracijos didinimo priemones. Kartu reikėtų atidžiai stebėti tam tikrose šalyse didėjančias vienetui tenkančias darbo sąnaudas arba staigų būsto kainų augimą, taip pat būtina pritaikyti makroprudencines sistemas ir imtis tinkamų priemonių, kai reikia, kad būtų užkirstas kelias naujų disbalansų susidarymui. Būtina toliau dirbti kapitalo rinkų sąjungos srityje, siekiant diversifikuoti įmonių finansavimo šaltinius ir investavimo galimybes santaupų turėtojams ir taip euro zonoje padidinti rizikos pasidalijimą tarp privačiojo sektoriaus subjektų. Taip pat reikia užtikrinti, kad finansų sistema taptų atsparesnė kibernetinėms ir klimato grėsmėms.

Kad būtų galima paremti perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ir visiškai skaitmeninės ekonomikos, Europai reikia tikslinių investicijų. Reikėtų visapusiškai pasinaudoti pagal Stabilumo ir augimo pakatą numatytomis lankstumo galimybėmis, kad būtų sudarytos sąlygos būtinoms investicijoms, kartu išsaugant fiskalinį tvarumą. Tai padės mums užtikrinti augimui palankesnes fiskalines kryptis euro zonoje ir išsaugoti fiskalinę atsakomybę. Be to, itin svarbu skubiai priimti naują daugiametę finansinę programą, kad būtų užtikrinta galimybė greitai gauti papildomų lėšų investicijoms, skirtoms skaitmeninei ir klimato transformacijai remti (žr. 2 langelį).

Visi šie aspektai bus labai svarbūs siekiant stiprinti tarptautinį euro vaidmenį: tai pagrindinis veiksnys, padedantis didinti Europos įtaką pasaulio rinkose. Tai padės Europos įmonėms, vartotojams ir vyriausybėms atsilaikyti prieš nepalankius išorės pokyčius ir įtvirtinti euro zonos ekonomikos vaidmenį pasaulio arenoje. Dabartinėmis aplinkybėmis, kai pasaulinės varžybos ir grėsmės daugiašalei sistemai kelia naujus ekonominius konfliktus dėl prekybos ir valiutų, kurie gali sumenkinti daugelį iš globalizacijos privalumų, poreikis skubiai imtis veiksmų dar sustiprėjo.

2 langelis. ES biudžeto indėlis. Poreikis skubiai priimti naująją daugiametę finansinę programą

Europos Sąjungos biudžetas yra ypač svarbi mūsų politinių užmojų įgyvendinimo priemonė.

Tvarios Europos investicijų planas, pagrįstas esamais ir naujais mechanizmais, užtikrins investicijas, būtinas Europos žaliajam kursui įgyvendinti. Pagal **Teisingos pertvarkos mechanizmą** bus remiami labiausiai paveikti regionai ir užtikrinama, kad niekas neliktų nuošalyje.

Pagal programą „InvestEU“, naudojantis ES garantija, iki 2027 m. tikimasi sutelkti daugiau nei 650 mlrd. EUR papildomų investicijų. Tai pagrindinė priemonė privatiems finansiniams ištekliams pritraukti siekiant ES tikslų.

Sanglaudos politikos fondai (Europos regioninės plėtros fondas, „Europos socialinis fondas +“, Sanglaudos fondas) atlieka svarbų vaidmenį remiant socialinę ir teritorinę sanglaudą mūsų valstybėse narėse, regionuose ir kaimo vietovėse, kad jie neatsiliktų nuo mūsų pasaulyje vykstančios skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos. Komisijos pasiūlyme dėl kitos daugiametės finansinės programos 2021–2027 m. nustatytas bendras asignavimas sanglaudos politikai yra 374 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis.

Esamas ES lygmens priemonės papildys Reformų rėmimo programa: pagal ją teikiama techninė ir finansinė parama padės įgyvendinti struktūrines reformas visose valstybėse narėse. Pagal toje programoje numatytą konvergencijai ir konkurencingumui skirtą biudžeto priemonę bus teikiama su reformomis ir investicijomis susijusi parama euro zonos valstybėse narėse.

Iš ES biudžeto investuosime rekordines sumas į pažangiausias mokslinius tyrimus ir inovacijas, naudodamiesi visomis kito ES biudžeto lankstumo galimybėmis ir sutelkdami dėmesį į tas sritis, kurių potencialas didžiausias. Pagal programą „Europos horizontas“ investicijoms į inovacijas ES bus suteikta 98 mlrd. EUR.

ES biudžetas bus katalizatorius, padėsiantis pritraukti tvarių privačiųjų ir viešųjų investicijų ir ES paramą, skirtą pereiti prie švarios energijos technologijų, nukreipti ten, kur jos labiausiai reikia. Jau dabartinio 2014–2020 m. ilgalaikio biudžeto išlaidų programose klimato ir aplinkos svarba yra didesnė. Klimato kaitos švelninimas bei prisitaikymas prie jos buvo integruotas į visas pagrindines ES išlaidų sritis. Pasiūlyme dėl didesnio nei 1 trln. EUR ES biudžeto 2021–2027 m.⁵) Europos Komisija padidino savo užmojų ir pasiūlė bent 25 % lėšų skirti su klimatu susijusiems veiksams; tai yra 320 mlrd. EUR. Pagal būsimąją bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP) nauja žaliaji architektūra daugiau prisidės prie rūpinimosi aplinka ir klimatu pastangų: numatyta, kad vykdant BŽŪP veiksmus 40 % viso BŽŪP finansinio paketo bus skirta klimato tikslams įgyvendinti.

7. Europos semestro perorientavimas

Nauja augimo strategija, kurioje daug dėmesio skiriama konkurenciniam tvarumui, padės mums pasiekti darnaus vystymosi tikslus (DVT). Ekonominiai, socialiniai ir

⁵ Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, COM(2018) 322.

aplinkos uždaviniai svarbūs visai ekonomikai. Kad mums pavyktų, ES ir nacionaliniu lygmeniu turėsime dėti daug pastangų visose politikos srityse. Pagrindinis sėkmės veiksnys yra valdžios institucijų gebėjimas užtikrinti, kad ekonomine, socialine ir fiskaline politika būtų siekiama DVT. Įvairių ES valdymo lygmenų indėlį siekiant DVT sudėtinga užtikrinti dėl valstybių narių ir ES institucijų kompetencijų pasidalijimo. Nors transformaciniai iššūkiai bendri, išeities taškas skiriasi: kai kurioms valstybėms narėms kyla didesnė ekonominė, socialinė ir su aplinka susijusi rizika arba jos turi padaryti didesnę pažangą siekdamas darnaus vystymosi tikslų. Todėl valstybėse narėse būtina įgyvendinti diferencijuotą, bet glaudžiai koordinuojamą politiką. Per pastarąjį dešimtmetį Europos semestras tapo pagrindine nacionalinės ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo priemone. Taigi jis gali padėti užtikrinti, kad ta politika būtų siekiama DVT: per Europos semestrą galima stebėti pažangą ir užtikrinti glaudų nacionalinių pastangų koordinavimą ekonominės ir užimtumo politikos srityje, daugiausiai dėmesio skiriant aspektams, kurie daro poveikį visai ekonomikai.

Europos semestro perorientavimas jau pradėtas į šią metinę tvaraus augimo strategiją įtraukus platesnio pobūdžio ekonominius prioritetus. Procesas bus tęsiamas rengiant 2020 m. šalių ataskaitas – Komisijos atliekamą valstybių narių socialinės ir ekonominės padėties analizę. Pirmiausia, rengiant 2020 m. ataskaitas bus atlikta išsamesnė DVT įgyvendinimo analizė ir stebėseną. Į jas bus įtrauktas naujas aplinkosauginiam tvarumui skirtas skirsnis, kuris papildys ekonominių ir socialinių iššūkių analizę. Taip siekiama remti valstybių narių veiksmus nacionaliniu lygmeniu nustatant sinergiją ir kompromisus tarp aplinkos, socialinės ir ekonominės politikos. Ataskaitose pateikta analizė taip pat parems galimybę pasinaudoti ES lėšomis tvarioms investicijoms Europos Sąjungoje. Be šio naujo skirsnio, prie kiekvienos šalies ataskaitos taip pat bus pridėtas naujas priedas, kuriame bus aptarti atskirų šalių DVT įgyvendinimo rezultatai. Šiame priede bus stebima kiekvienos šalies pažanga, remiantis Eurostato parengtu ES DVT rodiklių rinkiniu. Be to, Komisija paragino valstybes nares įvertinti DVT įgyvendinimo pažangą nacionalinėse reformų programose; tai būtų kokybinis per Europos semestrą Komisijos atliekamos rodikliais pagrįstos stebėsenos papildymas, apimantis visai ekonomikai svarbius susijusios politikos aspektus. Šio pakeitimo tikslas – ne užkrauti papildomą administracinę naštą nacionalinėms administracijoms, bet pasinaudoti esamomis nacionalinėmis stebėjimo priemonėmis, pavyzdžiui, JT numatytomis metinėmis savanoriškomis nacionalinėmis peržiūromis, kad būtų galima pateikti naudingesnių gairių ir užtikrinti naudingesnį koordinavimą ES lygmeniu. Remdamasi šalių ataskaitomis, Komisija 2020 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų pasiūlymuose, kurie bus priimti gegužės mėn., pabrėš nacionalinių reformų indėlį siekiant konkrečių DVT, kai tai bus svarbu siekiant užtikrinti ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimą sprendžiant bendro intereso ekonominius uždavinius.

Dėl šio naujo požiūrio per šį ciklą ir ateinančiais metais Europos semestras tiesiogiai padės Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms pasiekti DVT visose ekonominės ir užimtumo politikos srityse ir užtikrins, kad ekonomika tarnautų kiekvienam, o augimas būtų tvarus.

Darnaus vystymosi tikslai

Šaltinis: Jungtinės Tautos.

IŠVADOS IR TOLESNI ŽINGSNIAI

Šios tvaraus augimo strategijos įgyvendinimas yra bendras siekis. Tam reikės visų Europos veikėjų bendrų veiksmų ir įsipareigojimo. Europos Vadovų Taryba raginama patvirtinti šią strategiją. Rengdamos nacionalinę politiką ir strategijas, išdėstytas stabilumo ar konvergencijos programose ir nacionalinėse reformų programose, valstybės narės turėtų atsižvelgti į šiame dokumente Komisijos nurodytus prioritetus. Tuo pagrindu Komisija pateiks konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, o šias valstybės narės galiausiai priims Taryboje. Taigi galutinė atsakomybė už šių rekomendacijų turinį ir įgyvendinimą tenka valstybėms narėms.

Valstybės narės turėtų visapusiškai pasinaudoti turimomis ES politikos ir finansavimo priemonėmis. Komisija yra pasirengusi padėti valstybėms narėms vykdyti reformas, teikdama techninę paramą visoms valstybėms narėms, visų pirma pagal savo pasiūlytą Reformų rėmimo programą. Pagal šią programą naudojant konvergencijai ir konkurencingumui skirtą biudžeto priemonę euro zonos valstybėms narėms numatoma teikti specialiai pritaikytas paskatas ir paramą reformoms ir investicijoms. Galiausiai, svarbų vaidmenį remiant socialinę ir teritorinę sanglaudą atlieka sanglaudos politika.

Ekonomikos valdymas turi būti neatsiejamas nuo demokratinės atskaitomybės. Europos Parlamentas turėtų atlikti didesnę vaidmenį sprendžiant ES ekonomikos valdymo klausimus. Šiuo tikslu Komisija pradės dialogą su Europos Parlamentu, kaip tai įgyvendinti praktiškai. Pirmas žingsnis – už ekonomikos klausimus atsakingi Komisijos nariai vyks į Europos Parlamentą prieš kiekvieną svarbų Europos semestro ciklo etapą. Ši didesnė demokratinė Europos semestro atskaitomybė turėtų padėti sustiprinti atsakomybę, o kartu ir reformų įgyvendinimą. Apskritai Komisija tęs dialogą su valstybėmis narėmis ir ragina valstybes nares įtraukti nacionalinius parlamentus, socialinius partnerius ir visas kitas suinteresuotąsias šalis.